

22. 8. 2023
Zámek Troja
16:00 - 20:00

LIQUID
QUEER
MEMORIA

Liquid Queer Memoria

Vítejte v dočasné autonomní zóně Liquid Queer Memoria.

Prostor, kde se nacházíme, je členěn do tří částí:

Podsvětí

Sklepení Zámku Troja se stává podsvětím, tedy místem ke shledání s předky, místem smrti, bezčasí, věčného klidu, prostorem nepoznatelná za hranicemi neznáma, světlem prapodstaty, životem po životě, místem pro truchlení, modlitby za ty, kteří zahynuli a smuteční obřady zpřítomňující duše mrtvých. Součástí podsvětí je spací socha, která vyzývá k věčnému odpočinku.

Bardo vzniku a zániku

Schodiště zámku se stává pomyslným Očistcem, Gehennou, Barzakhem, Narakou či Bardem (tibetský buddhistický termín, který označuje stav mezi smrtí a novým zrozením). Doslova se tento pojem dá přeložit jako „mezistav“, místo pro limbo, liminalitu, kontemplaci, meditaci a proces transformace. Ve středověkých obrazech rovněž bývá očistec zobrazován jako místo posledního soudu, kde duše dle váhy svých pozemských činů sestupují a vystupují po spirálových elipsách vzhůru a dolů. Celková kompozice středověkých vyobrazení pohybu duší při posledním soudu připomíná dráhu šroubovice molekuly DNA, podobně jako je spirálová kompozice schodiště.

Oslava života

Přízemí a horní patra zámku a zahrada – Yes! Oslava života přeživších, pozemské radovánky, oslava uplynulého života zesnulých, vzkříšení, mohou se zde konat oslavné pohřební rituály, vyprávět příběhy či stavět pomníky zesnulým.

Součástí oslav života je **Queer death café** – místo pro setkání, rozhovor i tanec.

Osobnosti a události:

- 1. Marsha P. Johnson**
- 2. Stonewallské povstání**
- 3. Josephine Baker**
- 4. Susan Sontag**
- 5. Jean Des Esseintes**
- 6. Claude Cahun**
- 7. Toyen**
- 8. Stormé DeLarverie**
- 9. Hnutí ACT UP**
- 10. Justin Fashanu**
- 11. Zanele Muholi**
- 12. Leigh Bowery**
- 13. Alan Mathison Turing**
- 14. Klaus Nomi**
- 15. Paul B. Preciado**
- 16. Malá mořská Pchenda**
- 17. RuPaul**
- 18. José Pérez Ocaña**
- 19. Hasegawa Sadao**
- 20. Kenneth Anger**
- 21. Derek Jarman**
- 22. Annie Sprinkle**
- 23. Ekosexuální svatební projekt Annie Sprinkle a Bet Stephens**
- 24. Diane Torr**
- 25. Federico Garcia Lorca**
- 26. bell hooks**
- 27. Jack Halberstam**
- 28. Problém koupelen**
- 29. Audre Lorde**
- 30. Ifti Nasim**
- 31. Simon Tseko Nkoli**
- 32. Orlando**
- 33. James Bidgood**
- 34. Camp style**
- 35. Erotizace mužského těla v 60. letech**
- 36. Růžový Narcis**
- 37. Gloria Fuertes**
- 38. La Selva ve filmu Climax**
- 39. Genesis P-Orridge**
- 40. Pandrogyn**
- 41. Vražda Juraja Vankuliče a Matúše Horvátha v bratislavském klubu Tepláreň**

42. Dobrodružství Priscilly Královny Pouště
43. Queer dětství
44. Performance Every Ocean Hughes „Help the death”
45. Herve Guibert
46. Michel Foucault
47. JL Wilhelms interpretuje Le Naufrage du Titanic od Hanse Magnuse Enzensbergera
48. Jean Genet, Odsouzený na smrt (část básně)

Památníky

1. Homomonument, Amsterdam
2. Gay Liberation Monument, New York
3. Památník homosexuálům pronásledovaným za nacismu, Berlín
4. Park Marsha P. Johnson, New York
5. Duhový pomník, Varšava
6. Monument v Ottawě na počest LGBTQ2+, Ottawa

Drag Mother Marsha P. Johnson (24. srpna 1945 – 6. července 1992) byla americká aktivistka za osvobození homosexuálů, která se sama označila za drag queen. Písmeno „P“ znamenalo Marshin citát „Pay It No Mind“. Pro ni to bylo životní motto a odpověď na otázky týkající se jejího pohlaví. Dnes Marshu historici a bývalí přátelé označují za trans ženu. Za jejího života se termín transgender běžně nepoužíval.

Drag queen a televizní osobnost RuPaul v jednom z dílů své show RuPaul's Drag Race z roku 2012 označila Marshu za „skutečnou drag mother“ a prohlásila, že to byla právě ona, která „nám všem [drag queens a queer lidem] vyšlapala cestičku“.

Johnson, známá jako otevřená zastánkyně práv homosexuálů, byla jednou z významných postav Stonewallského povstání v roce 1969.

Stonewallské povstání

Stonewallské nepokoje vypukly po policejní razii v gay klubu Stonewall Inn. Tyto události jsou obecně považovány za počátek novodobého LGBTQ hnutí, neboť to bylo poprvé v moderní historii, kdy se tak velké množství queer lidí začalo proti policejní šikaně bránit a organizovat. Tyto z počátku spontánní pouliční nepokoje během několika následujících nocí přerostly v pravidelné protesty, které trvaly ještě několik týdnů po zmiňovaném policejním zátahu. Podle jedněch záznamů to byla právě Marsha P. Johnsonová, která vzedmula dav, aby se tehdejší policejní šikaně postavil. David Carter ve své knize Stonewall: The Riots That Sparked the Gay Revolution (Stonewall: nepokoje, které zažehly gay revoluci) uvádí, že „hozenou skleničkou vysklila zrcadlo a zařva-

la, že přece má svoje práva“. Jiné zdroje uvádí, že se do policie první pustila Stormé DeLarverie. O celém povstání: https://en.wikipedia.org/wiki/Stonewall_riots.

Smrt Marshy P. Johnson

Krátce po Gay Pride v roce 1992 bylo tělo Johnson nalezeno v řece Hudson. Policie zpočátku označila její smrt za sebevraždu, ale její přátelé a další členové místní komunity trvali na tom, že Johnson neměla sebevražedné sklony, a všimli si, že na zátylku měla masivní ránu.

K podezřelé smrti Johnson došlo v době, kdy v New Yorku vrcholilo násilí namířené proti LGBT osobám, včetně trestných činů spáchaných policií z předpojatosti.

Josephine Baker (3. června 1906 – 12. dubna 1975); americká tanečnice, zpěvačka, herečka, která se stala první černošskou mezinárodní hvězdou, aktivistkou a špiónkou. Bakerová sloužila své adoptivní zemi za války jako špiónka francouzského odboje, nosila s sebou vzkazy psané neviditelným inkoustem na notách a obrázky německých vojenských zařízení ve spodním prádle. Na svém zámku Les Milandes také ukrývala zbraně a židovské uprchlíky. „Celý život jsem tvrdila, že lidé na světě se mohou naučit žít spolu v míru, pokud nebudou vychováni v předsudcích.“

„Často... jsme my dívky sdílely [penzionát] kvůli nákladům... No, mnohé z nás byly tak trochu zneužívány producenty, režiséry, vedoucími muži – pokud měli rádi dívky... A dívky potřebovaly něhu, takže jsme měli dívčí přátelství, slavné milenky, ale lesby nebyly v showbyznysu dobře přijímány, říkalo se jim bull dykers. Myslím, že jsme byly bisexuální, tak by se to řeklo dneska.“

Během svého života měla také čtyři manžely (prvního, když jí bylo pouhých 13 let) a řadu románek se ženami, včetně Fridy Kahlo a Colette – i když tyto vztahy tajila.

Se svým posledním manželem Jo Bouillionem adoptovala Josephine 12 dětí – svůj „duhový kmen“ nejrůznějších národností a ras. Jejímu ikonickému tanci se později ve Spojených státech začalo říkat ‚vogueing‘.

Susan Sontag (16. ledna 1933, New York – 28. prosince 2004, tamtéž) byla americká spisovatelka, teoretička fotografie, esejistka, publicistka, režisérka, aktivistka za lidská práva a kritička společenských poměrů a vlády USA. Sontag měla řadu vztahů jak s muži, tak s ženami, ale její vztah s Annie Leibovitz byl pravděpodobně ten nejvýznamnější. Jejich vztah trval patnáct let, ale obě ženy o něm mlčely až do Sontagové smrti v roce 2004. Sontag byla za to, že nepřiznala svou sexuální orientaci veřejně, kritizována. Avšak americký gay básník a kritik Wayne Koestenbaum zaujímá jiný postoj: „Musí se autorka díla Notes on ‘Camp’ ještě jinak veřejně vyoutovat?“ Navíc je třeba si uvědomit, že Sontag potkala Leibovitz v období vrcholu epidemie AIDS. Sama napsala:

„Mé touhy psát jsou spojeny s mou homosexualitou. Potřebuji tuto identitu jako zbraň, jež se vyrovná zbrani, kterou společnost používá proti mně. Teprve teď si uvědomuji, jak se cítím vinna tím, že jsem odlišná.“ Tato slova mě přiměla zamyslet se nad tím, proč jsem se rozhodla z velké části psát o své vlastní sexuální identitě a otázkách LGBTQ+, zda to není jakýmsi mechanismem sebeobrany nebo způsobem vlastnictví svého příběhu. Mnoho lidí o jejím milostném životě vědělo, ale otevřeně o něm hovořit by mělo dopad na její kariéru, rodinu a osobní vztahy. V mnoha ohledech byla Sontagová obětí doby, ve které žila, doby, kdy byly vztahy mezi stejným pohlavím často obklopeny tajemstvím.

Leibovitz kontroverzně zveřejnila fotografie nahé Sontag v autobiografické knize *Život fotografky 1990–2005*. To, že David Rieff, Benjamin Moser a Annie Leibovitz odhalili tolik z intimního života Sontag po její smrti, vyvolává etické otázky ohledně práva člověka na soukromí, když již s námi není. Ale také to poskytlo světu více informací o její queer historii. Deníky Sontag zůstávají vzácným a upřímným svědectvím toho, co znamená být mladou ženou, která se poprvé zamiluje do jiné ženy.

Jean Des Esseintes je fiktivní charakter, fiktivní postava, samotářský estét z románu *Naruby (À rebours, 1884)* Jorise-Karla Huysmanse. Des Esseintes, poslední z oslabeného rodu šlechticů, je bohatý a namyšlený, ve třiceti letech opouští společnost a vede osamělý život plný experimentální smyslnosti. Ačkoli Des Esseintes není podle standardů medicíny devatenáctého století homosexuál, je asi tak divný, jak mu mravy tehdejší literární kultury umožňovaly být. Žije sám v pokojích vyzdobených podle jeho představ, zatímco neviditelní sluhové a obchodníci se starají o jeho potřeby. Jeho osamělá honba za rozkoší nevede k vzrušení, ale spíše k jakési stagnaci, kterou nemůže narušit ani interakce s trochu drsným řemeslem a svalnatou akrobatkou. Dílo se příliš nespolehá na děj, ale naopak ho pohání kupředu bravurní hra jazyka inspirovaná povrchy věcí, je neseno rozšířenými popisy smyslových jevů, uměleckých děl a knih. V nejpamátnejší scéně má Des Esseintes želvu obsypanou exotickými drahokamy a ubohé stvoření, bojující pod tíhou své krunýře, umírá vyčerpáním. James Bidgood zařadil podobnou scénu do filmu *Růžový narcis*. Román *Naruby* obsahuje mnoho témat, která se spojila se symbolistickou estetikou. Tím se vymanil z naturalismu a stal se vrcholným příkladem „dekadentní“ literatury, inspirující díla, jako je *Obraz Doriana Graye* Oscara Wilda (1890). Tento precedent je zmíněn v eseji *Susan Sontag Notes on „Camp“*.

Claude Cahun (narozena jako Lucy Renee Mathilde Schwob, 25. října 1894 – 8. prosince 1954) byla francouzská surrealistická fotografka, sochařka a spisovatelka. V roce 1914 Schwobová přijala pseudonym Claude Cahun. Cahun je známý především jako spisovatel a autoportrétista, který na sebe bral různé performativní podoby. Ve svých textech o sobě důsledně hovořila jako o „elle“

(ona) a zároveň však říkala, že její skutečné pohlaví je proměnlivé. Například v knize *Disavowals Cahun* píše: „Maskulinní? Ženský? To záleží na situaci. Neuter je jediný gender, který mi vždy vyhovuje.“ Cahun je nejvíce znám svým androgynním vzhledem, který zpochybňoval přísné genderové role její doby. Jeho celoživotním partnerem byl Marcel Moore (narozen jako Suzanne Alberte Malherbe, 19. července 1892 – 19. února 1972), francouzský ilustrátor, designér a fotograf. Během druhé světové války byla Cahun aktivní také v odboji. Při jedné příležitosti vyvěsili v místním kostele transparent s nápisem „Ježíš je velký, ale Hitler je větší – protože Ježíš zemřel za lidi, ale lidé umírají za Hitlera“. V roce 1944 byli Cahun a Moore zatčeni a odsouzeni k trestu smrti, který však nebyl nikdy vykonán, protože ostrov byl v roce 1945 osvobozen od německé okupace. Zdravotní stav Cahuna se však po pobytu ve vězení nikdy nezotavil a v roce 1954 zemřel. Během jeho věznění nacisté zničili velkou část Claudovy tvorby. Cahun je pohřben v kostele St Brelade's s Marcelem Moorem. Ačkoli byl Cahun po druhé světové válce zapomenut, jejich dílo bylo v 90. letech 20. století znovuobjeveno a hojně rozšířeno. Ačkoli dysforie není nezbytným prvkem transgenderu, jejich jasné a neustálé poukazování na pocit nespojitosti s vlastním tělem dobře zapadá do moderního transgenderového narativu, s citáty jako např: „Chtěl bych změnit kůži, strhnout tu svou.“ „Před zrcadlem, v den plný nadšení, si nasazuješ masku příliš silně; kouše ti kůži. Po večírku zvedneš koutek a uvidíš... nepovedený obtisk. S hrůzou vidíš, že tělo a jeho maska se staly neoddělitelnými. Rychle, s trochou slin, reguluješ obvaz na ráně. Všichni se usmívají.“ „Vytvořit si jiný slovník, rozzářit stříbro zrcadla, mrknout okem, ošdit se pomocí fluktuálního svalu; podvádět se svou kostrou, napravovat své chyby, rozdělit se, abych zvítězil, rozmnožit se, abych se prosadil; stručně řečeno, pouze si sám se sebou hrát nemůže nic změnit.“

Toyen, vlastním jménem Marie Čermínová (21. září 1902, Praha-Smíchov – 9. listopadu 1980, Paříž), byla česko-francouzská malířka/malíř, jedna z představitelk/představitelů evropského surrealismu. Je významnou osobností české kultury, ačkoliv většinu života prožila/prožil v Paříži. Patří mezi nejvýznamnější a nejsvobodnější tvůrčí osobnosti umělecké avantgardy první poloviny 20. století. Toyen protestoval proti měšťáckým konvencím příklonem k anarchistickému hnutí, protestoval proti rodinným, společenským a kulturním autoritám, popřel tradiční „ženskou roli“ a chodil netradičně, navzdory tehdejšími konvencím (podobně jako třeba Marlene Dietrich) oblečený jako muž, ve smokingu a s motýlkem u krku, ostříhán nakrátko; mluvil o sobě v mužském rodě. „Právě tak jako neměla v lásce své vlastní příjmení, neměla ráda ani svůj ženský rod. Hovořila jen v rodě mužském. Bylo nám to zprvu trochu nezvyklé a groteskní, ale časem jsme si zvykli,“ – řekl Jaroslav Seifert. Budeme genderovou identifikaci respektovat a nadále o Toyen psát jako o muži. Toyen je též znám svým oblíbeným a svobodným zobrazováním erotických motivů a erotickým humorem v tvorbě, zachycoval i tabuizované sexuální praktiky. V jeho díle figuruje otevřená sexualita, vzácně i homosexualita. K erotickým

tématům přistupoval Toyen rozdílně podle toho, jednalo-li se o knižní ilustrace nebo tisky pro úzký okruh osob (v druhém případě byla tvorba otevřenější, včetně detailních vyobrazení pohlavních orgánů). U dráždivých erotických artefaktů Toyen nepodepisoval své ilustrace vlastním jménem či pseudonymem, většinou je zveřejňoval pod zkratkou T nebo XX.

Stormé DeLarverie (24. prosince 1920 – 24. května 2014) byla Američanka známá jako Butch Lesbian, jejíž potyčka s policií byla podle DeLarverie a mnoha očitých svědků jiskrou, která zažehla Stonewallské povstání a podnítila dav k akci. O dvaapadesát let později byly události z 28. června 1969 nazývány „stonewallskými nepokoji“. DeLarverie však velmi jasně řekla, že „vzpoula“ je zavádějící popis: Bylo to povstání, byla to neposlušnost ve jménu občanských práv – nebyla to žádná zatracená vzpoura. Od roku 1955 do roku 1969 DeLarverie cestovala po okruhu Černého divadla jako MC (a jediný drag king) Jewel Box Revue, první severoamerické rasově integrované drag revue. Revue pravidelně hrála v Apollo Theatre v Harlemu a také pro smíšené publikum, což bylo v době rasové segregace ve Spojených státech stále vzácné. Nyní se má za to, že měla vliv na genderově nekonformní ženskou módu desetiletí předtím, než se staly unisex styly akceptovány. V červnu 2019 byla DeLarverie jednou z inauguračních padesáti amerických „průkopnic a hrdinů“, kteří byli uvedeni na National LGBTQ Wall of Honor v rámci Stonewall National Monument (SNM) v newyorském Stonewall Inn.

ACT UP bylo založeno 12. března 1987 v centru komunitních služeb pro lesby a gaye v New Yorku.

24. března 1987 demonstrovalo 250 členů ACT UP na Wall Street a Broadwayi, aby požadovali rovnocenný přístup k experimentálním lékům proti AIDS (ne jen pro bohatou elitu) a za koordinovanou národní politiku boje s touto nemocí.

24. března 1988 se ACT UP vrátil na Wall Street na větší demonstraci, při které bylo zatčeno přes 100 lidí.

14. září 1989 sedm členů ACT UP infiltrovalo newyorskou burzu a připoutalo se řetězem na VIP balkón na protest proti vysoké ceně jediného schváleného léku na AIDS, AZT.

ACT UP uspořádali svou další akci na New York City General Post Office v noci 15. dubna 1987 s projektem Silence=Death, který vytvořil plakát skládající se z růžového trojúhelníku vpravo nahoru (růžový trojúhelník obrácený vzhůru nohama byl používán k označení gayů v nacistických koncentračních táborech) na černé pozadí s textem „TICHO = SMRT“.

11. října 1988 měla ACT UP jednu ze svých nejúspěšnějších demonstrací (jak co do velikosti, tak co do celostátního mediálního pokrytí), když na den úspěšně odstavila Food & Drug Administration (FDA). Média uvedla, že to byla největší taková demonstrace od demonstrací proti válce ve Vietnamu.

Mezi demonstranty byl umělec David Wojnarowicz, tehdy již HIV/AIDS pozitivní. Na sobě měl malované džínové sako s nápisem: „Jestli umřu na AIDS –

zapomeň na pohřeb – prostě hod' mé tělo na schody F. D. A.“

V říjnu 1992 a říjnu 1996, během projektu NAMES AIDS Memorial Quilt a těsně před prezidentskými volbami, uspořádali aktivisté ACT UP dvě akce Ashes. Během těchto akcí, inspirovaných pasáží z memoáru umělce Davida Wojnarowicze z roku 1991 *Close to the Knives*, byl rozptýlen popel lidí, kteří zemřeli na AIDS, včetně Wojnarowicze a aktivistky Connie Normanové, na trávník

v Bílém domě, na protest proti nedostatečné reakci federální vlády na AIDS.

Justin Fashanu (19. únor 1961 – 2. květen 1998) byl syn nigerijského advokáta žijícího ve Spojeném království a guayanské zdravotní sestry. Jako první profesionální fotbalista se přiznal k homosexualitě poté, co 22. října 1990 souhlasil s exkluzivním rozhovorem pro bulvární deník *The Sun*. Fashanu tvrdil, že měl poměr s ženatým konzervativním poslancem, s nímž se poprvé setkal v londýnském gay baru. O týden později se od něj jeho bratr John Fashanu veřejně distancoval a označil Justina za „vyvrhele“, zatímco Justinův manažer Brian Clough ho slavně označil za „ztraceného buzeranta“. Fashanu poskytl rozhovor pro titulní stranu *Gay Times* v červenci 1991 a prozradil, že mu žádný klub nenabídl smlouvu na plný úvazek od doby, kdy se článek poprvé objevil. Ráno 3. května 1998 byl nalezen oběšený v opuštěné uzamčené garáži v londýnské čtvrti Shoreditch, kam se vloupal po návštěvě místní gay sauny *Chariots Roman Spa*.

Zanele Muholi (19. července, 1972) jsou non-binary jihoafrický vizuální aktivista a fotograf. Již více než deset let dokumentují život černošských lesbiček, gayů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů v různých jihoafrických městských čtvrtích. V reakci na přetrvávající diskriminaci a násilí, kterému čelí LGBTI komunita, se Muholi v roce 2006 pustili do dlouhodobého projektu *Faces and Phases*, v němž zachycuje černošské lesby a transgender osoby. Posláním Muholiho, jak sami prohlašují, je „znovu napsat vizuální historii černých queer a trans lidí v Jihoafrické republice, aby se svět dozvěděl o našem odporu a existenci v době vrcholících zločinů z nenávisti v SA i mimo ni“. Tyto strhující portréty jsou součástí Muholiho příspěvku k demokratičtější a reprezentativnější jihoafrické homosexuální historii. Muholi doufají, že se jim prostřednictvím těchto pozitivních obrazů podaří vyvážit stigma a negativitu spojenou s queer identitou v africké společnosti.

Leigh Bowery (26. března 1961 – 31. prosince 1994) byl australský performer, propagátor klubové scény a módní návrhář. Bowery byl známý svými okázalými a výstředními kostýmy a make-upem, stejně jako svými (někdy kontroverzními) výkony. Většinu svého dospělého života pobýval v Londýně a byl významným modelem a múzou anglického malíře Luciana Freuda. Ačkoli byl Bowery známý a vždy se identifikoval jako gay, oženil se 13. května 1994

v Tower Hamlets v Londýně se svou dlouholetou společnicí Nicolou Batemanovou v „osobním uměleckém představení“. Přestože byl HIV pozitivní už šest let, jen velmi málo z těch, kteří ho znali, to věděli; svou veřejnou nepřítomnost obvykle vysvětloval tím, že odjel na Papuu-Novou Guineu. Jeho žena nevěděla, že Bowery má virus, dokud nebyl přijat do nemocnice. Zemřel sedm měsíců po svatbě, na Silvestra 1994, na nemoc související s AIDS v Middlesex Hospital, Westminster v Londýně. Pět týdnů poté Lucian Freud zaplatil za repatriaci těla do Austrálie, kde je Leigh Bowery pohřben.

Alan Mathison Turing (23. června 1912 – 7. června 1954) byl britský matematik, počítačový vědec, logik, kryptoanalytik, filozof a teoretický biolog. Turing byl velmi vlivný ve vývoji teoretické informatiky, věnoval se formalizaci pojmů algoritmu a vývoji tzv. Turingova stroje, který může být považován za model univerzálního počítače. Je široce považován za otce teoretické informatiky a umělé inteligence. Alan Turing prolomil kód Enigmy během druhé světové války a je dokázáno, že zkrátil válku o dva až čtyři roky. Turing byl v roce 1952 stíhán za homosexuální činy. Jako alternativu k vězení přijal hormonální léčbu DES, což je procedura běžně označovaná jako chemická kastrace. Turing zemřel 7. června 1954, 16 dní před svými 42. narozeninami, na otravu kyanidem. Královna Alžběta II. mu udělila posmrtnou milost v roce 2013. Termín „zákon Alana Turinga“ se nyní neformálně používá k označení zákona z roku 2017 ve Spojeném království, který zpětně omilostnil muže odsouzené podle historické legislativy, která zakazovala homosexuální akty.

Klaus Nomi (24. ledna 1944 – 6. srpna 1983) byl německý kontratenorista známý svým širokým hlasovým rozsahem a neobvyklou, nadpozemskou jevištní osobností. V 70. letech se Nomi ponořil do umělecké scény East Village. Byl známý svými bizarními a vizionářskými divadelními živými vystoupeními, silným make-upem, neobvyklými kostýmy a vysoce stylizovaným charakteristickým účesem. Nomi byl jedním z doprovodných zpěváků Davida Bowieho na vystoupení v Saturday Night Live v roce 1979. V posledních několika měsících svého života se Nomi zaměřil na operní kusy a jako svůj typický jevištní oděv si osvojil operní oblečení z éry baroka s dobovým límcem. Límec pomohl zakrýt vypuknutí Kaposiho sarkomu na krku, jedné z mnoha nemocí souvisejících s AIDS, které se u Nomihho vyvinuly ke konci života. „Snažil jsem se na něj myslet jako na mimozemskou přítomnost, která přišla na Zemi, aby sjednotila tyto lidi, kteří byli něco jako oběti módy a diskotékoví vyvrženci,“ řekl kapelník Kristian Hoffman v The Nomi Song, „a přiměl jsem tyto osobnosti, aby byly jako pěna, která vystoupí na povrch lidstva, když spojí své síly.“ I když byl jeho čas na zemi krátký, Nomihho odkaz i dnes spojuje a inspiruje umělce a umělkyně z okrajů společnosti.

Paul B. Preciado (narozen 11. září 1970 jako Beatriz Preciado) je spisovatel, filozof a kurátor, který se ve své práci zaměřuje na aplikovaná a teoretická

témata týkající se identity, genderu, pornografie, architektury a sexuality. Původně byl Preciado znám jako spisovatel ženského pohlaví, v roce 2010 však zahájil proces „pomalé přeměny“, kdy začal užívat testosteron, aby se jeho tělo lékařsky proměnilo. Od tohoto okamžiku se veřejně považuje za transgender a zároveň za feministu.

Kniha Pornotopía: Architecture and Sexuality in Playboy During the Cold War in 2010 poté získala francouzskou cenu Prix Sade.

V roce 2023 natočil dokumentární film Orlando, My Political Biography. Film byl promítán na 73. ročníku Mezinárodního filmového festivalu v Berlíně v rámci festivalové sekce Encounter 18. února 2023.

Preciado byl původně známý jako spisovatel ženského pohlaví a identifikoval se jako lesba, v roce 2014 oznámil, že prochází proměnou, a v lednu 2015 si změnil křestní jméno na Paul. Preciado v letech 2005 až 2014 chodil s francouzskou spisovatelkou a režisérkou Virginií Despentes.

V roce 2008 vyšla kniha Testo Junkie: Sex, Drugs, and Biopolitics in the Pharmacopornographic Era ve Španělsku (pod názvem Testo yonqui) a ve Francii. Kniha pojednává o Preciadových zkušenostech se samoaplikací testosteronu. Práce byla v roce 2013 přeložena do angličtiny.

V úvodu knihy Preciado uvádí: „Tato kniha není memoárem, ale esejí o těle.“ Preciado si bere na paškál aktuální lék Testogel, který je poctou francouzskému spisovateli Guillaume Dustanovi, jeho blízkému příteli a gayovi, jenž se nakazil virem HIV a zemřel na neúmyslné předávkování lékem, který užíval. Preciado zkoumá politizaci těla, kterou označuje jako „farmakopornografický kapitalismus“.

Preciado popisuje akt užívání testosteronu jako politický a zároveň jako performanci, jejímž cílem je zrušit pojetí pohlaví zakódované ve vlastním těle systémem sexuality a antikoncepce.

Preciado v díle popisuje a analyzuje změny vyvolané testosteronem z hlediska vztahu s Virginií Despentes (v knize označovanou jako „VD“). Text se zabývá také politickým aspektem dalších látek, které proměňují tělo, jako je antikoncepce, viagra, léky používané při doping, prozac a estrogen.

Podle Preciada se všechna sexuální těla stávají „srozumitelnými“ podle společné „farmakopornografické technologie“. Neexistuje nic takového jako pohlaví bez technologie. Technologie je dle Preciada chápána ve velkém smyslu, od technologií psaní přes biochemickou až po produkci obrazů.

Malá Mořská Pchenda

Jsem gay. Díky této větě se ve mně vzbudilo pravé já. Svoboda. Hranice mé identity se staly neomezené. Každým dnem rostu a cítím, že hranice, které jsem ve svém životě vždy vnímal, neexistují. Můj život jako by dostal ne-omezenou sílu a já mohl dělat nemožné. O tom vypovídá právě Malá Mořská Pchenda. Jedná se o bytost, mé alterego, které žije za hranicí nemožného. Nežije ve sféře, která ho omezuje. Žije ve světě, který jí nabízí řadu možností. Je respektující, láskyplná, ale neomezuje se společností. Žije

podle svého. Nechce životem proplouvat a pře-žívat. Chce život řídit. Nastavit si své cíle a hledat svůj směr, kterým dál popluje.

RuPaul (původním jménem Andre Charles, narozen 17. listopadu 1960) je americká drag queen. Produkuje, moderuje a porotcuje soutěžní reality show RuPaul's Drag Race a je držitelem řady ocenění, včetně 12 cen Primetime Emmy, tří cen GLAAD Media Awards, Critics' Choice Television Award, dvou cen Billboard Music Awards a ceny Tony. Byl nazván „Královnou Drag“.

RuPaul se narodil a vyrostl v San Diegu, později studoval performativní umění v Atlantě. Usadil se v New Yorku, kde se stal oblíbenou součástí scény LGBT nočních klubů. Mezinárodní slávu získal jako drag queen vydáním svého debutového singlu Supermodel (You Better Work), který byl zařazen na jeho debutové studiové album Supermodel of the World (1993).

Pořad RuPaul's Drag Race vznikl v roce 2009 a ve Spojených státech se dočkal patnácti sérií. Pořad zaznamenal úspěch i v mezinárodním měřítku. Existuje několik mezinárodních variant pořadu včetně RuPaul's Drag Race UK a Canada's Drag Race. To také inspirovalo několik spin-offů hlavní show, včetně RuPaul's Drag U, RuPaul's Drag Race All Stars a RuPaul's Secret Celebrity Drag Race. Jako moderátor se objevuje i v dalších televizních reality show, jako jsou Skin Wars, Good Work a Gay for Play Game Show Starring RuPaul. RuPaul je považován za komerčně nejúspěšnější drag queen ve Spojených státech a podle časopisu Fortune je „nejslavnější drag queen na světě“.

Za svou práci v pořadu RuPaul's Drag Race získal 12 cen hlavního vysílacího času Emmy, čímž se stal nejvíce oceněnou barevnou osobou v historii hlavního vysílacího času Emmy.

Sám popsal drag jako „velmi, velmi politický“ akt, protože „zpochybňuje status quo“ tím, že odmítá pevně danou identitu: „Drag říká: ‚Jsem měnič forem, dělám si, co se mi zlíbí.‘ Co si o mě myslí ostatní, není moje věc. To, co dělám, je to, co dělám. To, jak mě lidé vidí, nemění nic na tom, co se rozhodnu dělat. Nevybírám si projekty, aby mě lidé nevnímali jako toho či onoho. Vybírám si projekty, které mě vzrušují. Myslím, že problém je v tom, že lidé odmítají pochopit, co je to Drag mimo jejich vlastní systém přesvědčení.“

José Pérez Ocaña (24. března 1947, Cantillana, Sevilla – 18. září 1983), lépe známý jako Ocaña, byl španělský performer, umělec, malíř a aktivista za práva LGBT. Ocaña, který byl ikonou odporu proti frankovské diktatuře během španělské transformace, je jednou z klíčových postav, na které historiografie španělského umění zapomněla. Jeho vystoupení a různorodé akce, současné se zrodem punkového hnutí a prvních protestních hnutí, předznamenaly praktiky sexuální a genderové neposlušnosti, které se v raném období osmdesátých let začaly sdružovat pod názvem „queer eighties activism“.

Zejména v období „přechodu“ po Francově smrti v roce 1975 byl ve městě velmi viditelnou postavou, procházel se po hlavní třídě Las Ramblas v extravagantních kostýmech a pořádal „happeningy“ neboli procesiones. Procesiones

kombinoval s tradicemi své rodné Andalusie, zejména s průvody o Svatém týdnu, kterými je tento region proslulý. V nich nesou katolické mužské kofradías („bratrstva“) obrovské, bohatě zdobené vozy s velkými sochami svatých, často Panny Marie. Za nimi pochodují skupiny kajícíků. Ocaña vytvořil svou vlastní verzi. Použil papírové figurky panen a andělíčků, vedl průvod městem, čímž vyvolal senzaci.

Ocaňova smrt: V září 1983 se vrátil do Cantillany, aby oslavil masopustní slavnosti a připojil se ke své rodině. Tam si vyrobil sluneční kostým z papíru, látky a světlic, který se vznítíl a popálil ho. Zemřel v nemocnici 18. září 1983 na žloutenku související s AIDS, týden poté, co se nešťastnou náhodou zapálil.

Hasegawa Sadao (1945 – 20. listopadu 1999) byl japonský grafik známý vytvářením homoerotického fetiš umění. Jeho díla se vyznačují rozsáhlými detaily, propracovanými fantazijními prostředími a vzájemným postavením prvků japonského, balijského, thajského, tibetského buddhistického afrického a indického umění. Zatímco se Hasegawa soustředil především na zobrazení svalnaté mužské postavy, do svých děl často začleňoval extrémní sexuální témata, včetně otroctví a sadomasochismu. Jeho umění se vyznačuje silným mystickým a duchovním podtextem. 20. listopadu 1999 spáchal Hasegawa sebevraždu oběšením v hotelovém pokoji v Bangkoku v Thajsku. Jeho umělecká díla byla původně zlikvidována jeho rodinou, později byla částečně získána zpět, když objevili poznámku – spolu s portrétem Yukio Mishimy namalovaným na kameni – udělující vlastníctví jeho děl galerii Naruyama v Tokiu.

Kenneth Anger (narozený Kenneth Wilbur Anglemyer, 3. února 1927 – 11. května 2023) byl americký undergroundový experimentální filmař, herec a autor. Pracoval výhradně na krátkých filmech a od roku 1937 produkoval téměř 40 děl, z nichž devět bylo seskupeno jako „cyklus kouzelné lucerny“. Angerovy filmy různě spojují surrealismus s homoerotikou a okultismem a byly popsány jako obsahující „prvky erotiky, dokumentu, psychodramatu a spektaklu“. Byl nazýván „jedním z prvních amerických otevřeně gay filmařů“ s několika filmy vydanými před legalizací homosexuality v USA. Anger také v mnohých ze svých filmů prozkoumal okultní témata; byl fascinován anglickým okultistou Aleisterem Crowleyem a přívržencem Thelemy, náboženství, které Crowley založil.

Derek Jarman (31. ledna 1942 – 19. února 1994) byl anglický umělec, filmový tvůrce, kostýmní výtvarník, scénograf, spisovatel, zahradník a aktivista za práva gayů.

Dne 22. prosince 1986 byl Jarman diagnostikován jako HIV pozitivní. Svůj zdravotní stav diskutoval na veřejnosti. Jeho nemoc ho přiměla přestěhovat se do Prospect Cottage, Dungeness, v Kentu, poblíž jaderné elektrárny. V roce 1994 zemřel na nemoc související s AIDS v Londýně ve věku 52 let.

„Pochopte, že sexualita je široká jako moře. Pochopte, že vaše morálka není zákon. Pochopte, že my jsme vy. Pochopte, že pokud se rozhodneme mít sex, ať už bezpečný, bezpečnější nebo nebezpečný, je to naše rozhodnutí a vy nemáte žádná práva do našeho milování zasahovat ani ho posuzovat.“

Annie Sprinkle (23. července 1954, Filadelfie, Pensylvánie, USA) pracovala jako sexuální pracovnice, filmařka, získala doktorát ze sexuologie, věnovala se výtvarnému umění a přednášela na vysoké škole. V roce 2017 byla oficiální umělkyní Documenty 14, která je všeobecně považována za nejlepší uměleckou výstavu na světě. V roce 2020 získala Guggenheimův grant na film o ohni. V současné době se věnuje environmentálnímu umění z ekosexuální perspektivy.

Manželka a dlouholetá spolutvůrkyně: Bet Stephens (sňatek: 2007)

Ekosexuální svatební projekt Annie Sprinkle a Bet Stephens

„S cílem vytvořit vzájemnější a udržitelnější vztah s přírodou jsme během 9 let uspořádaly 19 ekosexuálních svatebních představení v 9 zemích. Spolu s našimi hosty/publikem jsme složili svatební sliby různým přírodním entitám. V roce 2008 jsme se oženily se Zemí v Santa Cruz, v roce 2009 jsme si vzali Nebe v Oxfordu, v roce 2010 jsme pojaly za manžela Měsíc v Los Angeles, v roce 2011 jsme se vdaly za Sníh v Ottawě, v roce 2011 jsme se vdaly za Uhlí v Gijónu, v roce 2011 jsme se vdaly za Slunce na Bernal Hill v San Franciscu, v roce 2014 jsme se oženily s Půdou v rakouském Crems.“

Diane Torr (1948–2017) byla performerkou, tanečnicí, drag king, vyjadřovala se pomocí médií videa, filmu a instalace.

Od roku 1990 vedla Torr workshopy „drag king“, na nichž se ženy mohly naučit nejen oblékat se jako muži, ale také kódům chování, gestům, řeči těla a pohybům, které tvoří představení mužnosti. Tyto workshopy, které Torr vedla v širokém měřítku v Evropě, USA, Indii a Turecku, měly obrovský vliv a inspirovaly další díla i dokumentární film.

Vydala knihu Sex, drag a mužské role: Zkoumání genderu jako performance. Diane Torr zemřela v roce 2017. (<http://www.dianetorr.com/>)

Federico Garcia Lorca (1898–1936) Jeho tvorba je ovlivněna především andaluským folklórem, dále je z jeho díla patrný i vliv surrealismu, jeho kombinace avantgardních prvků s lidovou slovesností jižního Španělska – Andalusie – je ojedinělá. Velmi inspirativní byl i jeho vztah k Salvadoru Dalímu, do něhož byl zamilován, o čemž svědčí jejich vzájemná korespondence. Zda byl tento cit opětován, není známo, Salvador Dalí se k tomuto tématu odmítal až do konce života vyjádřit a Lorcu označoval vždy jen za přítele z mládí. Podle významného životopisce anglického historika a hispanisty Iana Gibsona byl Lorca homoeroticky orientován.

Jeho básnické dílo můžeme rozdělit na dvě období:

V prvním období bylo na Lorcově tvorbě patrné působení rodného kraje, který

ho ovlivnil zejména svými nářečímí. Ve druhém období se projevil vliv surrealistů. Lorcův příjezd do New Yorku změnil jeho pohled na svět. Přijal šokující formu jazyka a silné surrealistické náměty a obrazy. Avšak španělský surrealismus je vždy racionální, nikdy nepřijal automatické psaní (André Breton). Jeho stěžejním dílem této doby je *Poeta en Nueva York* (Básník v New Yorku), které pojednává především o tématu ztraceného lidství, člověk se snaží znovu najít v přírodě, civilizace ho zabíjí. Různí hudebníci v roce 1998 zhudebnili několik jeho básní. Nahrávky vyšly na albu Federico García Lorca: De Granada a La Luna, mezi hudebníky jsou například John Cale či Neneh Cherry.

Smrt Lorcy: V létě 1936 odjel jako obvykle do Granady ke své rodině, kde ho zastihla občanská válka. Rodina sympatizující s republikány se ocitla v ohrožení. Jeho švagr, který byl krátce před fašistickým pučem zvolen starostou Granady, byl zatčen a popraven. Federico García Lorca se skrýval v domě svého známého, ale 16. srpna 1936 ho pravicoví povstalci zatkli a o tři dny později byl popraven. Byl pochován v hromadném hrobě spolu s dalšími popravenými na cestě mezi vesnicemi Viznar a Alfacar. Podle oficiální zprávy podlehl zraněním, které utrpěl při bojových akcích. Po své smrti se Federico García Lorca stal jedním ze symbolů boje proti fašismu. Jeho ostatky dosud nebyly nalezeny. Počátkem 21. století bylo uskutečněno několik neúspěšných pokusů o nalezení místa hromadného hrobu.

bell hooks (Gloria Jean Watkins, 25. září 1952 – 15. prosince 2021) byla americká spisovatelka, teoretička, pedagožka a sociální kritička, která působila jako profesorka na Berea College. Nejvíce se proslavila svými texty o rase, feminismu a třídě. hooks se ve své tvorbě zaměřovala na zkoumání vzájemného prolínání rasy, kapitalismu a genderu a na to, co popisovala jako jejich schopnost vytvářet a udržovat systémy útlaku a třídní nadvlády. Vydala kolem 40 knih, mezi nimiž byly práce od esejů přes poezii až po knihy pro děti. Publikovala řadu odborných článků, účinkovala v dokumentárních filmech a účastnila se veřejných přednášek. Ve svých dílech se zabývala láskou, rasou, třídou, genderem, uměním, historií, sexualitou, masmédií a feminismem. hooks podle svých vlastních slov popisuje být queer jako „ne to, s kým máte sex, ale to, že jste v rozporu se vším kolem“. Uvádí: „Za podstatu queer považuji práci Tima Deana o bytí queer a queer ne jako o tom, s kým máte sex – to může být jeho rozměr –, ale o queer jako o já, které je v rozporu se vším kolem a musí vymýšlet a tvořit a hledat místo, kde by mohlo mluvit a vzkvétat a žít.“ Během rozhovoru s Abigail Bereolovou v roce 2017 jí hooks prozradila, že nemá partnera ani partnerku: „Už 17 let žiji v celibátu. Ráda bych s někým byla, ale nemyslím si, že by můj život byl méně smysluplný.“ Buddhistická spiritualita hrála pro hooks významnou roli mimo jiné také při vytváření etiky lásky, která se stala hlavním tématem jejího psaného díla i jejího aktivismu. Její významnou knihou kromě dalších významných publikací je titul *All About Love: New Visions*, vydaný v roce 2001 Harper Collins publishers v New Yorku.

Jack Halberstam (narozen 15. prosince 1961), dříve známý jako Judith Halberstam, je americký akademik a spisovatel. Halberstam je genderový a queer teoretik a autor. Halberstam se ve své tvorbě zaměřuje převážně na queer a transgenderové identity.

V knize *Female Masculinity* (1998) se Halberstam snaží určit, co představuje maskulinitu ve společnosti jednotlivce. Text nejprve naznačuje, že maskulinita je konstrukce, která podporuje určité značky mužství a zároveň upozaduje „alternativní maskulinitu“. Konkrétně se zaměřuje na způsoby, jakými je ženská maskulinita v akademickém prostředí a ve společnosti obecně tradičně ignorována.

Halberstam se pak zaměřuje na „problém koupelen“.

V knize *The Queer Art of Failure* (2011) Halberstam tvrdí, že selhání může být produktivním způsobem kritiky kapitalismu a heteronormativity. Na příkladech z populární kultury, jako jsou animované filmy Pixaru, Halberstam zkoumá alternativy k individualismu a konformismu. L. Ayu Saraswati označuje knihu *The Queer Art of Failure* za „přelomovou knihu, která reteoretizuje selhání a jeho vztah k procesu produkce vědění a bytí ve světě“.

V knize *Gaga Feminism* Halberstam představuje Lady Gaga jako symbol nové éry sexuálního a genderového vyjadřování v 21. století. Kniha byla označena za „dílo, které se zabývá teoretizováním současných genderových vztahů a jejich kulturních narativů a praxí vyzývající k chaotickému převrácení normativních kategorií v aktu sociopolitické anarchie“. Halberstam popisuje pět principů Gaga feminismu:

Moudrost spočívá v neočekávaném a nepředvídaném.

Transformace je nevyhnutelná, ale nehledejte důkazy změny v každodennosti; rozhlédněte se kolem sebe, podívejte se na periferie, na okraje, a tam uvidíte její dopad.

Myslete proti intuici, jednejte podle toho.

Cvičte se v tvůrčí nedůvěře.

Gaga Feminismus je pobuřující... nezdvořilý, prudký, drsný a odvážný.

Halberstam k prozkoumání těchto zásad používá příklady ze současné popkultury, jako jsou *SpongeBob SquarePants*, *Bridesmaids* a *Dory* z filmu *Hledá se Nemo*.

Problém koupelen: je v něm nastolena otázka genderové binárnosti. Halberstam tvrdí, že je to problém, když existují dvě oddělené toalety pro různá pohlaví, přičemž pro lidi, kteří do této binární kategorie jednoznačně nezapadají, není místo. Problém policejního dohledu, který se vyskytuje kolem toalet, je také ústředním bodem zkoumání problému koupelen, protože se nejedná pouze o policejní dohled na právní úrovni, ale také na úrovni sociální. Podle Halberstama sociální aspekt ještě více ztěžuje lidem, kteří se neřídí binárními standardy, používání veřejných toalet. Často se setkávají s nějakou nepříjemnou, nebo dokonce násilnou situací.

Audre Lorde (Audrey Geraldine Lorde; 18. února 1934 – 17. listopadu 1992) byla americká spisovatelka, radikální feministka, profesorka, filozofka a bojovnice za občanská práva. Sama o sobě říkala, že byla „černoška, lesbička, feministka, socialistka, matka, bojovnice, básnířka“, která „zasvětila svůj život i tvůrčí talent konfrontaci a řešení nespravedlnosti rasismu, sexismu, třídního přístupu a homofobie“.

Jako básnířka je známá svým literárním mistrovstvím a emotivním projevem. Její básně vyjadřují hněv a rozhořčení nad občanskými a sociálními nespravedlnostmi, které pozorovala po celý svůj život. Jako umělkyně mluveného slova slavila rovněž úspěch. Její projev byl označen nadací Poetry Foundation za silný, melodický a intenzivní. Její básně a próza se z velké části zabývají otázkami souvisejícími s občanskými právy, feminismem, homosexualitou, nemocí a postižením a zkoumáním identity černošské ženy.

V knize *Sister Outsider: Essays and Speeches* (1984) Lorde tvrdí, že je nutné zprostředkovávat zkušenosti marginalizovaných skupin, aby se jejich boj v represivní společnosti zviditelnil.

Zdůrazňuje, že je třeba, aby různé skupiny lidí (zejména bílé ženy a Afroameričanky) našly společnou řeč ve svých životních zkušenostech, ale také aby se přímo postavily odlišnosti a využily ji jako zdroj síly, nikoliv odcizení. Opakovaně zdůrazňuje potřebu komunity v boji za lepší svět.

Dalším výrazným tématem jejích děl, a zejména této sbírky, je, jak konstruktivně využít hněv a vztek vyvolaný útlakem.

V knize *Sister Outsider* je také esej „The Transformation of Silence into Language and Action“. Lorde v textu hovoří o tom, jak je důležité mluvit, i když se bojíme, protože jinak nás mlčení znehybňuje a dusí. Mnoho lidí se bojí mluvit pravdu kvůli reálnému riziku odvety, ale Lorde varuje: „Vaše mlčení vás neochrání.“ V tomto případě se jedná pouze o mlčení. Lorde zdůrazňuje, že „přeměna mlčení v jazyk a akci je sebeodhalením, a to se vždy zdá být plně nebezpečí“.

„Můžeme věčně sedět v koutě a mlčet, zatímco životy našich sester i nás samých jsou promarněny, zatímco naše děti jsou pokřiveny a zničeny, zatímco naše země je otrávena; můžeme sedět ve svých bezpečných koutech a mlčet jako láhve, a stejně nebudeme mít o nic menší strach. Lidé se učí, že si mají více vážit strachu z mluvení než z mlčení, ale nakonec nás mlčení stejně udusí, takže můžeme rovnou mluvit pravdu.“ Lorde zdůrazňuje, že se můžeme chopit vlastního hlasu a mluvit, i když máme strach.

Ifti Nasim (1946 – 22. července 2011) byl gay pákistánsko-americký básník. Poté, co se přestěhoval do Spojených států, aby unikl pronásledování za svou sexuální orientaci, stal se lokálně známým díky založení organizace Sangat na podporu LGBT mládeže v jižní Asii. Mezinárodně uznávaná je jeho básnická sbírka *Narman*, která byla prvním otevřeným vyjádřením homosexuálních témat v urdštině. *Narman* je slovo znamenající „hermafrodit“ nebo „půlčlověk“, v perštině „poloviční žena“. V Pákistánu se okamžitě setkal s kontroverzí

a musel být distribuován ilegálně. Nasim byl v roce 1996 uveden do síně slávy gayů a lesbiček v Chicagu.

Simon Tseko Nkoli (26. listopadu 1957 – 30. listopadu 1998) byl aktivistou proti apartheidu, za práva homosexuálů a v boji proti AIDS v jižní Africe. V roce 1983 se připojil k převážně bělošské Gay Association of South Africa (GASA). GASA tvrdila, že je „apolitická“, a odmítla podporovat Nkoliho aktivismus v otázkách souvisejících s rasou. Později vytvořil první černošskou gay skupinu v Africe. V roce 1984 byl zatčen a čelil trestu smrti za velezradu s jedenadvaceti dalšími politickými vůdci. V roce 1988 byl zproštěn viny a propuštěn z vězení. V roce 1988 založil Gay a lesbickou organizaci Witwatersrand (GLOW). Nkoli byl jedním z prvních gay aktivistů, kteří se v roce 1994 setkali s prezidentem Nelsonem Mandelou. Pomáhal v kampani za zahrnutí ochrany před diskriminací do Listiny práv v jihoafrické ústavě z roku 1994 a za zrušení zákona o sodomii, k němuž došlo na konci května 1998. Poté, co se stal jedním z prvních veřejně HIV pozitivních afrických gayů, inicioval vznik skupiny Positive African Men se sídlem v centru Johannesburgu. Byl infikován virem HIV asi 12 let a poslední čtyři roky byl vážně nemocný. Zemřel na AIDS v roce 1998 v Johannesburgu.

Orlando Román Orlando napsala Virginia Wolf (25.1.1882- 28.3.1941) roku 1928. Děj začíná za vlády královny Alžběty I., kdy byla hlavní postava knihy, Orlando, ještě mladý. Pocházel ze šlechtické rodiny blízké královně. Alžbětin následník Jakub I. pořádal v zimě za Velkého mrazu večírky na zamrzlé Temži. Orlando se jich účastnil a potkal zde mladou Rusku Sašu. Orlando se do ní zamiloval a plánoval s ní útěk. Z něj sešlo, protože Saša nepřišla na smlouvanou schůzku. Orlando se uzavřel do sebe a začal se plně věnovat poezii. Na své sídlo pozval básníka Nicolase Greenea, který u něj po nějakou dobu poté bydlel a kterému Orlando ukázal své básně. Nakonec Greene prohlásil, že takový život není pro něj a z Orlandova sídla odjel. Následně napsal pamflet, v němž Orlando pomluvil. Orlando pak zničil všechny své básně vyjma básně Dub. Do Orlando se zamilovala vévodkyně Harrietta. Před její láskou Orlando utekl do Turecka, kde si zařídil místo na ambasádě. V Turecku se oženil s romkou Rosinou Pepitou. Krátce na to upadl to transu a proměnil se v ženu. Jako žena odešla z Istanbulu se skupinou romů. Brzo je opustila, protože její a jejich vnímání světa se značně lišilo (romy zejména štválo, že Orlando neustále píše báseň Dub). Odjela zpět do Británie. Vznikl spor, zda je Orlando mužem či ženou; tento spor trval dalších sto let. Orlando mezitím pořádala dýchánky, na něž zvala velikány své doby, např. Jonathana Swifta. Dýchánky se jí posléze omrzely a začala vyhledávat společnost žen z nižších vrstev. S příchodem 20. století se Orlando změnila. Jako všechny ženy v té době se toužila vdát. Vzala si prvního muže, který ji po tomto rozhodnutí oslovil, s nímž později měla syna. Potkala také svého starého známého Nicolase Greenea, který byl v této době váženým profesorem. Ukázala mu svou báseň Dub. Ta

Greenea nadchla a doporučil ji jednomu nakladateli. Kniha končí roku 1928 , kdy Orlando vydala svou báseň (během jednoho roku došlo hned k několika vydáním a báseň byla velmi dobře přijata kritikou).

James Bidgood (28. března 1933 – 31. ledna 2022) byl fotograf, filmový tvůrce, ale také drag performer a módní návrhář. Bidgood se v roce 1933 přestěhoval do New Yorku. Přes den navštěvoval Parsons School of Design a vytvořil si kariéru vytvářením šatů pro plesy ve vysoké společnosti; pracoval také jako aranžér, grafik a stylist. Noci trávil v klubu 82 v East Village v drag personě Terry Howe a jindy zase jako herečka Carol Channing. Zákony v 50. a 60. letech zakazující crossdressing jej vystavovaly riziku zatčení, to ale Bidgooda neodradilo od pokračování. Tuto éru před Stonewallem připomíná P. S. Burn This Letter Please, dokument režírovaný Michaellem Seligmanem a Jennifer Tiexierou, který vyzpovídá hrstku drag umělců té doby, včetně Bidgooda. „Mysleli jsme, že to děláme pro sebe,“ vzpomíná během filmu George Roth, také známý jako Rita George. „Neuvědomili jsme si, že to děláme pro další generace.“ Bidgood se ponořil do vzkvétajícího a přesto pronásledovaného newyorského podsvětí drag a pornografie, když mu bylo pouhých 18 let, a ze subkultury si udělal domov.

Camp style je estetický styl, který považuje něco za přitažlivé kvůli jeho nevku- su a ironické hodnotě. Bidgood takto Camp tvořil ještě předtím, než Susan Sontag vydala esej Notes on ‚Camp‘ (1964). Sontag rozeznala camp jako for- mu dandysmu ve věku masové kultury a jeho znalce – homosexuály – jako aristokraty vkusu. Tito noví arbitři nahradili staré dandies: původní aristokraty, kteří byli zdegenerovaní, vyčerpaní nudou a hledali vzácné senzacce nedos- tupné pro plebs.

Erotizace mužského těla v 60. letech. V 60. letech byla celoplošná nahota v publikacích stále zakázána, zejména pokud jde o mužskou erotizovanou podobu. Časopisy jako The Young Physique a Muscleboy tedy lživě (i když ne nutně přesvědčivě) používaly „zdraví“ a „fitness“ jako důvody pro odhalení mužského těla. Bidgoodovy portréty jsou erotické, okázale inscenované a neomluvitelně gay. Jsou obscénní, ale ne v technickém slova smyslu. („Většinou jsem ty visící kousky zakrýval něčím jako organzou nebo čínským hedvábím,“ řekl kdysi.) Jeho modelové byli mladí muži: zalití barevným svě- tlem a třpytem, pózující na houpačkách, postelích s nebesy a větvích stromů. Chtěl ukázat své objekty stejně okázale ikonograficky jako ženy na titulce časopisu Playboy.

Růžový Narcis Bidgoodovým mistrovským dílem je Růžový Narcis – artový film, který trvá něco málo přes hodinu bez dialogu, pln těžkého symbolismu a satirických narážek, bohatý na kýč. Zobrazuje fantazie mladého gay sexuál- ního pracovníka, kterého hraje Bobby Kendall, Bidgoodův spolubydlící.

Mezi další herce patřili Don Brooks a Charles Ludlam, slavný avantgardní divadelní umělec. Na filmu, který si Bidgood napsal, režíroval i sám natočil, začal pracovat v roce 1963. Ten rok Jack Smith dokončil *Flaming Creatures* a natočil *Normální lásku*, Andy Warhol začal natáčet filmy a Kenneth Anger režíroval *Scorpio Rising*. Když se za jeho dveřmi odehrávala 60. léta, Bidgood natáčel hlavně uvnitř, ve svém stísněném bytě v Hell's Kitchen, neustále rozšiřoval

a upravoval své propracované scény a kompozice, aby se přiblížil baroknímu ideálu, který si představoval. Namísto natáčení scény ve skutečné gay cruising sauně si Bidgood doma postavil řadu pisoárů z pěnového jádra. Když mu producenti filmu dali k dispozici loft, použil ho k postavení kulisy Times Square zalidněné groteskními a přesexualizovanými postavami, včetně prodavače robertků a „pissicle“, jehož hraje zakladatel Ridiculous Theatrical Company Charles Ludlam, který je vidět ve filmu, jak chtivě olizuje své zboží vyrobené ze zmrzlé moči. Dále ve filmu *Růžový Narcis* Kendall umístí pozlacenou desku na staromódní gramofon, ale disk je posetý tolika drahokamy, že se na gramofonu sotva pohne. Se skromným rozpočtem a bez výslovného úmyslu se Bidgood přiblížil co nejvíce, co to lze, k filmové adaptaci Huysmansova *À rebours*. Tímto způsobem *Růžový Narcis* zahrnuje historii Campu, od citlivosti, kterou Wilde ztělesňoval, ale neodvážil se pojmenovat, až po kulturní fenomén, který popsala Sontag. Produkce *Růžového Narcise* se protahovala a dokončené verze se dočkal až v roce 1971, v roce prvního slavného gay porn divadelního celovečerního filmu Wakefield Poole's *Boys in the Sand*. V té době takto artový film s citlivou erotikou, na kterém Bidgood tak horečně dřel, nabyl aspekt podivné kuriozity a filmu, který ani nenesl jeho jméno. Sherpix, producent a distributor exploatačních a erotických filmů, poskytl peníze na dokončení *Růžového Narcise*, ale podrážděný Bidgoodovým perfekcionismem mu film vzal a vynutil si vlastní úpravu a soundtrack. Bidgood odstranil své jméno z projektu a scénář, režie a fotografie byly připsány „anonymovi“. Vydání verze *Růžového Narcise*, u níž neměl Bidgood konečné slovo, bylo trauma, ze kterého se nikdy nevzpamatoval. Bidgood se po zničujících zkušenostech se ztrátou kontroly nad *Růžovým Narcisem* nezabil, ani nekonvertoval na americké náboženství, peníze. Zvolil třetí volbu – pornografii – ale nevyšlo to. Následovaly další fotografie, ale žádné filmy, kromě jednoho: sekvence gay orgií zvaná *Bagdád*, součást celovečerního filmu, který pro newyorskou porno společnost *Hand in Hand* nikdy nebyl dokončen. (Scéna byla nakonec zahrnuta do kompilace *Good Hot Stuff* v roce 1975.)

Po těchto debaklech se Bidgood ocitl v nové éře gay kultury, která nebyla podle jeho vkusu; dal přednost epicénnímu efébovi před macho klonem. Jeho dílo a identita umělce, jakkoli byly na prvním místě uznávány, byly zapomenuty. Film *Růžový Narcis*, jediný svého druhu a zdánlivě zbavený sebeuvědomění, byl obdařen silnou a tajemnou podmanivostí; dočkal se pravidelného uvádění a získal auru lidového umění. Někteří diváci se domnívali, že *Růžový Narcis* byl nepodepsaným dílem Smithe, Warhola nebo Angera, nebo

dokonce soukromým projektem tajného gay hollywoodského osvětlovače. Růžový Narcis byl restaurován a znovu vydán Strand Releasing v roce 1999. „Bidgood vytvořil dechberoucí pohyby kamery, propracované lesní scény, divoké perské fantasy sekvence a neonové podsvětí,“ napsal Ed Sikov toho roku v The Advocate. Bidgood se vyjádřil, že oceňuje opožděnou pozornost, ale raději by ji dostal před lety.

Bidgoodův vliv a odkaz je jasně patrný u umělců a hudebníků, jako jsou David LaChapelle, Pierre et Gilles, Charli XCX a Lil Nas X. Zejména Pierre et Gilles vytvořili kompletně svou tvorbu, jméno i dosáhli jmění za použití Bidgoodovy estetiky, v době kdy jeho dílo bylo zapomenuto a jeho práce příliš výstřední a umělec sám byl příliš uzavřený, než aby mohl být nazýván kanonickým. Přesto onu dobu i zbytek života strávil v naprosté chudobě ve svém miniaturním bytě v New Yorku.

James Bidgood je mrtev. Jeho snový svět však žije dál – navzdory obrovské nespravedlnosti – stejně jako síla jeho přesvědčení: „Co je umění, by nikdy neměli určovat výhradně ti, kteří si to mohou dovolit. Musíte cítit umění. Vyžaduje fyzickou reakci.“

Gloria Fuertes (28. července 1917 – 27. listopadu 1998) byla španělská básnířka, autorka dětské literatury. Navzdory postojům Frankovy diktatury se Fuertes nikdy netajila tím, že je lesbička. Velká část Fuertes tvorby se zabývá ženskými právy a zpochybňuje genderové role ve frankistickém Španělsku. Její dílo Tři moudré královny: Melchora, Gaspara a Baltasara z roku 1978, v němž tři králové nemohou jít do Betléma a jsou nahrazeni svými ženami, se stalo klasikou španělské dětské literatury.

Tato žena s brilantní tvorbou určenou také pro dospělé publikum strávila velkou část svého života s Phyllis Turnbullovou, učitelkou angličtiny. „Polibky a lásku, lásku, lásku od tvé cool básnířky, která je zamilovaná a bude tě vždycky milovat,“ napsala jí v jednom z nesčetných dopisů.

La Selva ve filmu Climax. Francouzská herečka Sofia Boutella ztvárnila postavu tančící choreografky ve filmu Climax od Gaspara Noého.

La Selva je bisexuální a celkově ve filmu působí jako obojživelník a bytost schopná procházet všemi možnými světy a stavy. Vždy, když je v určité situaci, tak na ni působí zklidňujícím harmonizujícím způsobem. Jako jedna z mála postav ve filmu přežije.

Genesis P-Orridge Genesis Breyer P-Orridge (narozen jako Neil Andrew Megson; 22. února 1950 – 14. března 2020) byl anglický zpěvák, skladatel, hudebník, básník, performer, výtvarník a okultista, který se proslavil jako zakladatel uměleckého kolektivu COUM Transmissions a zpěvák zásadní industriální skupiny Throbbing Gristle. P-Orridge byl také zakládajícím členem okultní skupiny Thee Temple ov Psychick Youth a stál v čele experimentální skupiny Psychic TV.

P-Orridgeova tvorba, ovlivněná koncepty západního esoterismu i současného pohanství, je koncipována tak, aby konfrontovala publikum se způsoby myšlení, které jsou cizí mainstreamovým hodnotám západní společnosti. Religionista Christopher Partridge charakterizoval tvorbu P-Orridge jako „spojení pornografie, násilí, smrti, degradace, konfrontace tabuizovaných témat, hluku a pohanství“, záměrně vyvolávající kontroverzi a vyjadřující protistátní postoj. P-Orridgeovu tvorbu ovlivnil zejména anglický umělec a okultista z počátku 20. století Austin Osman Spare, který sdílel jeho pohrdání mainstreamovou morálkou a fascinaci sexualitou a lidským tělem. P-Orridge přijal Spareovy poznatky o sigilech a začal vnímat svou vlastní tvorbu jako formu magie sigilů. Chris Carter, Peter Christopherson, Cosey Fanni Tutti a P-Orridge založili hudební skupinu Throbbing Gristle. P-Orridge a Tutti zkoumali* genderovou rovnováhu během svých vystoupení, včetně konceptů záměny pohlaví. V jednom vystoupení na AWB, které neslo název Filth, předváděli P-Orridge a Tutti sexuální akty s použitím oboustranného vibrátoru. V srpnu 1974 uspořádali spontánní nepovolenou performanci v Brook Green v Hammersmithu; během ní přijela policie a akci zastavila, protože ji považovala za obscénní. V roce 1975 byli stíháni za výrobu koláží kombinujících pohlednice královny Alžběty se soft-core pornem. P-Orridge a Tutti byli odsouzeni k podmíněnému trestu odnětí svobody a pokutě. Jejich výstava Prostituce, která se konala v roce 1976 v londýnském Institutu současného umění (ICA), zahrnovala výstavu pornografických snímků Tutti z časopisů a erotických aktů. Na výstavě se objevila striptérka, použité tampony ve skle a transvestitní strážci. Prostitutky, pankáči a lidé v kostýmech patřili k těm, kteří byli najati, aby se vmísili mezi diváky galerie. Název Throbbing Gristle byl přijat podle severoanglického slangového výrazu pro ztopořený penis. P-Orridgeova účast v Throbbing Gristle vedla k tomu, že byl umělec pravidelně označován za „kmotra industriální hudby“. P-Orridge pochopil metodu cut-up Williama S. Burroughse a Briana Gysina; ta měla být revoluční metodou, jak se vymanit z dosavadních vzorců myšlení a vyvinout něco nového.

Rozhodnutí pojmenovat další skupinu Psychic TV vyplynulo z P-Orridgeova přesvědčení, že zatímco mainstreamová televize je formou masové indoktrinace a kontroly myslí, lze ji využít jako „esoteristickou“ formu magie v boji proti kontrole establishmentu. Historik Dave Evans popsal Psychic TV jako „skupinu věnující se hudebnímu eklekticismu a magickému experimentu, jejíž vystoupení jsou zčásti rituálním používáním zvukových samplů, vytvářením zvukových magických znaků a ničením konsensuálního jazyka za účelem nalezení významu“.

V roce 1993, ve svých 45 letech, se P-Orridge v newyorském BDSM klubu seznámil s lady Jaye (rozenou Jacqueline Breyerovou), s níž se nakonec podruhé oženil. Jaye přes den pracovala jako zdravotní sestra. Po večerech pracovala jako domina v klubu a Genesis byl místním zákazníkem. V noci, kdy se seznámili, navštívili Paddles, podzemní BDSM klub na Manhattanu. Od té chvíle se z nich stal pár až do konce jejich životů.

V newyorském Queensu, kde se usadili* y, se pustili* y do „projektu Pandrogyny“.

Pandrogyn

Ovlivněno technikou cut-up podstoupilo duo úpravu těla, aby se podobali* y jeden druhé a začali* y se tak identifikovat jako jediná pandrogynická bytost jménem Breyer P-Orridge. Dvojice přitom utratila 200 000 dolarů za chirurgické úpravy, kdy si nechala voperovat prsní implantáty, implantáty do tváří a brady, zvětšit rty, upravit oči a nos, nechala se tetovat a podstoupila hormonální terapii, přičemž přijala genderově neutrální a střídavá zájmena. Tímto projektem chtěli P-Orridgeovi vyjádřit přesvědčení, že já je čisté vědomí uvězněné v těle řízeném DNA. Dvojice přijala termín „pandrogyne“ protože – podle jejich slov – „jsme chtěli slovo bez historie nebo jakýchkoli souvislostí s věcmi – slovo s vlastním příběhem a vlastní informací“. Dále uvedli* y: „Začali jsme, protože jsme byli tak šíleně zamilovaní, že jsme se chtěli navzájem sežrat, stát se jeden druhým a stát se jedním. A jak jsme to dělali, začali jsme vidět, že nás to ovlivňuje způsobem, který jsme nečekali. Ve skutečnosti jsme byli jen dvě části jednoho celku; pandrogyn byl celek a my jsme byli jeden druhého druhou polovinou.“

V tomto období vyšla kniha P-Orridgeových zápisků, básní a postřehů s názvem: Ooh, You Are Awful... But I Like You! (Ó, ty jsi hrozný. Ale mám tě rád!). Dne 9. října 2007, po 14 letech soužití s Genesisem, lady Jaye Breyer P-Orridgeová zemřela. Příčinou smrti byla srdeční arytmie. Genesis zemřel v New Yorku 14. března 2020 ve věku 70 let na leukémii. P-Orridgeovy paměti s názvem Nonbinary vyšly o rok později, v červnu 2021.

Vražda Juraja Vankuliče a Matúše Horvátha v bratislavském klubu Tepláreň

„Ani ve snu mě ale nenapadlo, že se tam objeví někdo s pistolí a začne střílet. Já jsem rád, že žiju. Od smrti mě dělilo dvacet minut... Zrovna jsem přijížděl tramvají a mířil ke klubu, když mi volala kamarádka, že se před Teplárnou střílelo. Oba zavraždění byli moji kamarádi – Juraj Vankulič a Matúš Horváth.“ Výpověď jednoho z barmanů jsme převzali* y z článku od JUDITY Matyášové na webu Hate free.

Podezřelým z útoku před barem Teplárna v Zámecké ulici v Bratislavě, který se stal 12. 10. 2022 a při kterém zemřeli dva mladí muži, je Juraj K. narozený v roce 2003. Jeho otec předloni kandidoval za stranu Vlast vedenou někdejším kontroverzním soudcem a politikem Štefanem Harabinem. Policie vyšetřuje podezření, že dvojnásobnou vraždu spáchal otcovou zbraní. K útoku se ještě též večer přihlásil na Twitteru, kde vystupoval pod přezdívkou NTMA0315, ráno už bylo konto nedostupné. V den vraždy v 19.39 zveřejnil příspěvek s hashtagy #hatecrime (#zločin z nenávisti) #gaybar #Bratislava. O minutu později napsal: „Necítím žádnou lítost, není to směšné?“

Policie o zločinu poprvé informovala v 19.48, téměř o deset minut později, média ještě o trochu později. Ráno krátce před osmou policisté oznámili, že mladíka podezřelého z vraždy vypátrali mrtvého.

Dobrodružství Priscilly Královny Pouště Život je hořkosladká show... Hrdiny svérázného road movie jsou dva transvestité a jeden transsexuál, kteří se ze Sydney vydávají v ojetém autobuse láskyplně nazývaném ženským jménem Priscilla přes poušť do australského vnitrozemí, aby v městečku Alice Springs účinkovali se svou show, v jejímž rámci muži tančí ve výstředních ženských kostýmech na populární hity ze 70. let. Cestou se trojice setkává s nejrůznějšími lidmi, z nichž ovšem ne všichni jsou ochotni jejich odlišnost akceptovat... Režisér a scenárista Stephen Elliott se ve svém snímku nevyhýbá pečlivě volené vulgaritě a křiklavé melodramatičnosti. Jeho snímek, odkazující ke klasickým, často kýčovitým hollywoodským muzikálům, je prokládán řadou tanečních čísel, jimž dominují vizuálně opulentní kostýmy ústřední trojice. Jeho hlavním tématem však zůstává tolerance k odlišnosti a hledání životní rovnováhy a naděje. V hlavních rolích excelují Terence Stamp, Hugo Weaving a Guy Pearce. Snímek, který byl premiérově uveden na věhlasném filmovém festivalu ve francouzském Cannes, získal Oscara za nejlepší kostýmy a celou řadu dalších cen.

Queer dětství

Když jsem byl dítě, mluvil jsem o sobě v ženském rodě, často jsem nosil prostěradlo jako šaty, nosil jsem náušnice a chtěl jsem mít modré vlasy, ale moje okolí to nikdy moc nerespektovalo. Přišlo by mi zajímavé i v rámci konceptu bezčasí tuhle svojí stránku, která nikdy neměla možnost plně existovat, vytáhnout a nechat ji, ať chvíli je.

Performance Every Ocean Hughes Help the death Every Ocean Hughes (nar. 1977), dříve známá jako Emily Roysdon, je transdisciplinární umělkyně, která se věnuje performance, fotografii, videu a textu. Žije a pracuje ve Stockholmu. „Co je mrtvé?“ Jednoduchá otázka se stává hádankou, katalyzátorem a podnětem k fantazii v Help the Dead (2019), kombinovaném divadelním a koncertním představení Every Ocean Hughes. Umělkyně, inspirovaná tréninkem Duly pro umírající, kterým si sama prošla (služba osobní asistence, která pomáhá lidem prožít závěr života doma se svými blízkými), napodobuje formát workshopu, aby přiblížila smrt z queer perspektivy. Interpreti Colin Self a Geo Wyex, propletení písní, scénářem, pohybem a účastí publika, pomáhají inscenovat možnosti vzájemné pomoci a sebeurčení. Pomoc mrtvým je zároveň dotazem a imperativem. Tím, že se potýká s politikou umírání a života v naší době, obnovuje jejich volání po společenské odpovědnosti a společných sázkách.

Hervé Guibert (14. prosince 1955 – 27. prosince 1991) byl francouzský spisovatel a fotograf. Autor mnoha románů a autobiografických studií sehrál významnou roli ve změně postoje francouzské veřejnosti k HIV/AIDS. Byl blízkým přítelem Michela Foucaulta. V jeho životě a díle zaujímali důležité místo tři jeho milenci: Thierry Jouno, ředitel Mezinárodního vizuálního divadla pro neslyšící v Paříži, se kterým se seznámil v roce 1976; Michel Foucault, kterého potkal v roce 1977; a Vincent Marmousez, patnáctiletý teenager, který inspiroval jeho román Fou de Vincent (vyšel v angličtině jako Crazy for Vincent). V lednu 1988 byl Guibert diagnostikován s AIDS. Od té doby pracoval na zpracování toho, co zbylo z jeho života.

V červnu následujícího roku se oženil s Christine Seemuller, partnerkou Thierryho Jouna, aby jeho příjem z licenčních poplatků nakonec přešel na ni a její dvě děti. V roce 1990 Guibert veřejně odhalil svůj HIV status ve svém románu À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie (vydáno v angličtině jako To the Friend Who Did Not Save My Life). Nina Bouraoui v The Guardian knihu popsala takto: „V této knize vypráví příběh své nemoci, AIDS, na konci 80. let. Vypráví o tom, jak se život s virem stal existenciálním dobrodružstvím, jak ovlivnil generaci, jak mu AIDS ukradl přátele a milence a jak pro něj psaní bylo opevněním proti smrti a zkáze. Je to příběh jedné éry, zlomového bodu – kdy AIDS navždy změnil náš vztah k touze a sexualitě.“ Následovaly dvě další knihy, které také podrobně popsaly průběh jeho nemoci: Le Protocole compassionnel (vydaná v angličtině jako The Compassionate Protocol) a L'Homme au chapeau rouge (vydaná v angličtině jako The Man in the Red Hat), která byla vydána posmrtně v lednu 1992. Tentýž měsíc francouzská televize promítala La Pudeur ou l'impudeur, domácí film Guiberta z jeho posledního roku, když prohrál svůj boj s AIDS. Téměř slepý v důsledku nemoci se pokusil ukončit svůj život užíváním digitalinu těsně před svými 36. narozeninami a o dva týdny později zemřel.

Paul-Michel Foucault (15. října 1926 – 25. června 1984) byl francouzský filozof, historik, spisovatel, politický aktivista a literární kritik. Foucaultovy teorie se primárně zabývají vztahy mezi mocí a věděním a tím, jak jsou využívány jako forma sociální kontroly prostřednictvím společenských institucí. Foucault zpochybňuje sociální konstrukty sexuality. V roce 1948 se Foucault údajně pokusil o sebevraždu. Poslední myšlenkou sebepoškození a sebevraždy se Foucault v následujících letech několikrát pokusil o sebevraždu a v pozdějších spisech sebevraždu obhajoval. Lékař ENS zkoumal Foucaultův duševní stav a naznačoval, že jeho sebevražedné sklony vyplynuly z úzkosti kolem jeho homosexuality, protože sexuální aktivita osob stejného pohlaví byla ve Francii společensky tabu. V té době se Foucault zabýval homosexuální aktivitou

s muži, s nimiž se setkal v pařížské undergroundové gay scéně a kteří se také oddávali užívání drog; podle životopisce Jamese Millera si užíval vzrušení a pocit nebezpečí, které mu tyto aktivity nabízely. Foucault přijal pařížskou

avantgardu a vstoupil do romantického vztahu se serialistickým skladatelem Jeanem Barraquém. Společně se pokusili vyrobit své největší dílo, hojně užívali rekreační drogy a věnovali se sado-masochistické sexuální aktivitě. Foucault také narazil na román Hermanna Brocha *The Death of Virgil* z roku 1945, dílo, které ho i Barraquého posedlo. Zatímco druhý jmenovaný se pokoušel převést dílo na epickou operu, Foucault obdivoval Brochův text pro jeho zobrazení smrti jako potvrzení života. Dvojice se oboustranně zajímala o dílo takových autorů, jako jsou markýz de Sade, Fjodor Dostojevskij, Franz Kafka a Jean Genet, jejichž díla se zabývala vztahem sexu a násilí. Foucault byl také aktivní v antirasistických kampaních; v listopadu 1971 byl vůdčí postavou protestů po domnělém rasistickém zabití arabského migranta Djellaliho Ben Aliho. V tom pracoval po boku svého starého rivala Sartra, novináře Clauda Mauriaca a jednoho ze svých literárních hrdinů, Jeana Geneta. V roce 1975 měl Michael Foucault zkušenost s LSD spolu se Simeonem Wadem a Michaelem Stonemanem v Death Valley v Kalifornii a později napsal, že „to byl největší zážitek jeho života a že to hluboce změnilo jeho život a jeho práci“. Před Zabriskie Point si vzali LSD a přitom poslouchali dobře připravený hudební program: Čtyři poslední písně Richarda Strausse, po nich Tři místa v Nové Anglii Charlese Ivese a nakonec několik avantgardních skladeb Stockhausena.

V roce 1976 vydal Gallimard Foucaultovy *Dějiny sexuality: Vůle k poznání*, krátkou knihu zkoumající to, co Foucault nazval „represivní hypotézou“. Napsal také úvod pro monografii Herkulina Barbina (francouzský intersexuál) *Můj tajný život*. Foucault strávil mnoho večerů na gay scéně v San Franciscu, navštěvoval sado-masochistické kluby. V rozhovorech pro gay tisk ocenil sado-masochistickou aktivitu a označil ji za „skutečné vytváření nových možností potěšení, o kterých lidé dříve neměli ani tušení“. Foucault se nakazil HIV a nakonec se u něj vyvinul AIDS. O viru se v té době vědělo jen málo; první případy byly identifikovány teprve v roce 1980. 26. června 1984 deník *Libération* oznámil Foucaultovu smrt, přičemž zmínil fámou, že ji způsobil AIDS. Následující den vydal *Le Monde* lékařský bulletin schválený jeho rodinou, který se nezmiňoval o HIV/AIDS. Foucault zpočátku označoval AIDS za „vysněnou nemoc“. Brzy po jeho smrti založil Foucaultův partner Daniel Defert první národní organizaci HIV/AIDS ve Francii, AIDES; hra s francouzským slovem pro „pomoc“ (*aide*) a anglickou zkratkou pro nemoc. Při druhém výročí Foucaultovy smrti Defert v *The Advocate* veřejně odhalil, že Foucaultova smrt souvisela s AIDS.

JL Wilhelms interpretuje *Le Naufrage du Titanic* od Hanse Magnuse Enzensbergera

JL Wilhelms, divadelní režisér. Jeho verze hry *Le Naufrage du Titanic* (*Der Untergang der Titanic*) od Hanse Magnuse Enzensbergera byla inscenována velmi avantgardním způsobem (nahota, křik atd.) a byla metaforou pandemie AIDS, kdy se tolik životů potápí do zapomnění.

Jean Genet – Odsouzený na smrt (část básně)

*Na mém krku bez brnění a bez nenávisti, na mém krku
Že má ruka je lehčí a těžší než vdova
Dotkni se pod mým límcem, aniž by se tvé srdce pohnulo,
Ať tvé zuby se usmějí jako vlci.
Ó přijď, mé krásné slunce, ó přijď, má španělská noci,
Stane se tak v mých očích, které zítra budou mrtvé.
Pojď, otevři mi dveře, přines mi svou ruku,
Vezmi mě odtud pryč, abych porazil naše tažení.*

*Nebe se může probudit, hvězdy rozkvetou,
Ani květiny nevzdychají, ani louky černou trávou.
Vítají rosu, kam se chodí ráno napít,
Věž může zvonit: Já sám zemřu.*

*Ó, přijď mé růžové nebe, ó, můj světlý koši!
Navštiv ve své noci svůj k smrti odsouzený.
Roztrhni své tělo, zabij, šplhej, kousej,
Ale přijď! Polož svou tvář na mou kulatou hlavu.*

*Ještě jsme si nedopovídali o lásce.
Ještě jsme nedokouřili své romáky.
Někdo se může divit, proč soudy odsuzují
vraha, který je tak krásný, že z něj bledne celý den.*

Památníky

1. **Homomonument**, navržený Karin Daan, byl slavnostně otevřen na náměstí Westermarkt v centru Amsterdamu dne 5. září 1987. Symbolický trojúhelník na úrovni ulice ukazuje na dům Anny Frankové a je považován za první veřejně postavenou trvalou veřejnou památku na světě, která je specificky věnována životu gayů a lesbických žen.

2. Mezi památkami, které následovaly, je **Gay Liberation Monument**, známá LGBTQ památka, která byla veřejně vystavena v Greenwich Village v New Yorku v roce 1992, což je zajímavý paradox i příklad problematiky těchto pomníků. V roce 1979, k desátému výročí Stonewallských nepokojů, pověřilo město New York umělce George Segala, aby vytvořil pomník osvobození gayů. Výsledné čtyři sochy, složené ze dvou párů stejného pohlaví, byly tak kontroverzní, že přestože byly dokončeny v roce 1980, nebyly instalovány v původní podobě na Christopher Street až do roku 1992. Navíc oba páry soch jsou běloši, přitom za Stonewallskou vzpouru můžeme vděčit především trans ženám afroamerického původu v čele s trans aktivistkou Marshou P. Johnson.

3. Michael Elmgreen a Ingar Dragset, umělecké duo z Dánska a Norska, vytvořili **Berlínský památník homosexuálům pronásledovaným za nacisty**, který byl odhalen v roce 2008. Součástí monumentu je video instalace, kde byl původně umělci vytvořen tzv. eternal kiss gay páru. V roce 2012 ji vystřídal film, který ukazoval reakci lidí na líbání gay nebo lesbických párů. Od roku 2014 se opět promítá původní film. A až v roce 2018 byl film nahrazen videoartem izraelského umělce Yaela Bartany, kde je zobrazen polibek nejen gay, ale i lesbických párů.

4. **East River State Park** byl v roce 2020 přejmenován na počest aktivistky za práva gayů Marshy P. Johnson a stal se prvním státním parkem v New Yorku, který byl pojmenován po LGBTQ osobě. Předchozí starosta původně plánoval zadat nástěnnou malbu, ale tyto plány byly v polovině roku 2021 zrušeny poté, co členové komunity a aktivisté kritizovali nedostatek veřejné komunikace s LGBT komunitou o podobě uctění památky Marshy P. Johnson. V srpnu 2022, v den 77. výročí Johnsonova narození, guvernérka Kathy Hochul oznámila, že v rámci rekonstrukce bude postavena nová brána do parku. Brána bude obsahovat květinovou výzdobu, kterou Johnson často nosila, a její výrok „Pay it no mind“.

5. Naprosto extrémní je pak historie **duhového pomníku v polské Varšavě**. Tento 26 metrů široký duhový oblouk od umělkyně Julity Wójcik, který byl odhalen v centru Varšavy v roce 2012, byl představen jako symbol radosti, míru a spojení. Do značné míry vnímaná LGBT+ symbolika uměleckého díla se však setkala s ostrým odporem ze strany sloučených etnonacionalistických, krajně pravicových a nábožensky konzervativních stran. Nepřátelství vůči duze neboli domnělému „importu“ západních LGBT+ práv a hodnot, bylo

doprovázeno opakovanými žhářskými útoky, které vedly ke zničení a odstranění pomníku v roce 2015. Dalo by se však říct, že ač se polský politický režim snažil a stále snaží o zneviditelnění existence LGBTQ+ komunity, tak se mu v tomto případě povedl pravý opak. Sociální reprodukce Duhového památníku, zahrnující nehmotný, imaginární a digitální „posmrtný život“ zprostředkovaně platformami sociálních médií, představuje postmateriálový příběh po fyzickém zničení díla. V roce 2018 pak skupina aktivistů vytvořila na stejném místě v průběhu měsíce hrlosti hologram duhy jako připomínku onoho pomníku a rezistence queer duhového společenství.

6. Park plný rostlin s lesknoucí se sochou hromu uprostřed je vítězným návrhem nového monumentu v Ottawě na počest obětí čistky LGBTQ2+.

LGBTQ2+ National Monument je partnerstvím mezi federální vládou a LGBT Purge Fund, který vznikl na základě urovnání hromadné žaloby proti vládě. Tento soudní spor se zrodil z takzvané gay čistky, během níž několik tisíc Kanadčanů bylo vyšetřováno, přišlo o práci nebo bylo uvězněno v letech 1955 až 1996. Památník bude obsahovat zrcadlový mrak blesku uvnitř velkého sloupu s venkovním jevištěm pro představení a protesty, venkovním prostorem pro léčivou kontemplaci s kamenným kruhem menhirů darovaných původním obyvatelstvem a prostorem uvnitř blesku pro intimnější události. Pomník bude slavnostně odhalen v roce 2025.

विद्यया ऽमृतमश्नुते

Performerři

Tomáš Samek,
Tomáš Ruller,
Vladimír Havlík,
Jana Orlová,
Ondřej Macl,
Kateřina Olivová,
David Helán,
Miloš Šejn,
Jolana Šturmová,
Anna Kroupová,
Michal Durda,
Katarina Mamchur (UA),
Sonya The Moon,
Paulina Masevnina,
Viktor Fuček (SK),
Saydie Vell,
Alice Anna Červinková,
Matěj Pšenička,
Hana Magdoňová,
Darina Alster,
Martin Kámen,
Martin Pondělíček,
Karel Vladyka,
Mojmír Pukl,
Rémi Diligent (FR),
Oskar Noel Sara,
Eve Miller (GBR),
Tomáš Lorenc